

DOI 10.26886/2520-7474.1(45)2021.1

UDC: 7.01:7.05/7.075(477)"20"

**PECULIARITIES OF THE ARTISTIC LANGUAGE OF THE UKRAINIAN
ARTIST YEVHENIA GAPCHYNSKA**

L. Ametova, Graduate student

<https://orcid.org/0000-0001-8785-8701>

e-mail: lilya-ametova@ukr.net

Kyiv National University of Culture and Arts, Ukraine, Kyiv

The subject of the research is the developments of the modern Ukrainian artist Evgeniya Gapchinskaya, who is now successfully working in various fields of art and design, ranging from jewelry and book graphics to monumental mural art. The purpose of the work is to investigate the specifics of the artistic language of the named artist in the context of the development of modern mass culture. The methodology of the work is based on a combination of chronological and the principle of scientific comprehensiveness, art history, design and culturological approaches, ontological, axiological, hermeneutic, historical-comparative, cross-cultural and art history analysis methods. The results of the work allow us to understand the secrets of E. Gapchinskaya's success in the field of contemporary art and design. The scope of application of the results – artistic and design practices of the present, history, theory and criticism of art, teaching activities for students and graduate students of creative specialties. Findings. It was found that the artistic language of Yevhenia Gapchinskaya was formed under the influence of Ukrainian and German artistic traditions. Taking into account the one-year internship in Nuremberg at the beginning of the formation of the artistic language, the author was inspired in her artistic searches by the impulses of the high art of the Northern Renaissance and mannerism. In particular, the work of I. Bosch

and P. P. Bruegel the Elder (Peasant), whose phantasmagoric language still has a significant impact on the work of young European artists. Also, the formation of the artistic originality of Evgenia Gapchinskaya's handwriting was significantly influenced by the Dutch and Flemish art of the 17th – 18th centuries, headed by Frans Halls and Rembrandt van Rijn, and individual searches for Baroque-Rococo artists from other European countries – J. B. Greuze and T. Gainsborough. In general, the specific artistic and figurative manner of E. Gapchinskaya was influenced by the artist's appeal to related areas of knowledge – nail design, creative work with plastic, environmental design, advertising, image-making, art gallery business, restoration, art management, marketing, logistics and the like.

Key words: artistic manner of creativity, Evgeniya Gapchinskaya, Ukraine, the beginning of the XXI century.

здобувач аспірантури, Аметова Л. М., Особливості художньої мови української мисткині Євгенії Гапчинської / Київський національний університет культури і мистецтв, Україна, м. Київ

Предметом дослідження є доробок сучасної української художниці Євгенії Гапчинської, яка наразі успішно працює у різних галузях мистецько-дизайнерської діяльності, в діапазоні від ювелірних виробів і книжкової графіки до монументальних творів мурал-арту. Мета роботи – дослідити специфіку художньої мови названої мисткині у контексті розвитку сучасної масової культури. Методологія проведення роботи базується на сукупності хронологічного і принципу наукової всебічності, мистецтвознавчого, дизайнерського та культурологічного підходів, онтологічного, аксіологічного, герменевтичного, історико-порівняльного, крос-культурного і методу мистецтвознавчого аналізу. Результати роботи дозволяють осягнути секрети успіху Є. Гапчинської в галузях сучасних мистецтва і дизайну. Сфера застосування результатів –

мистецькі і дизайнерські практики сьогодення, історія, теорія та критика мистецтва, викладацька діяльність для студентів і аспірантів творчих спеціальностей. Висновки. З'ясовано, що художня мова Євгенії Гапчинської сформувалась під впливом українських та німецьких мистецьких традицій. Враховуючи річне стажування у Нюрнбернзі на початку періоду становлення мистецької мови, авторка надихалася у своїх художніх пошуках імпульсами високого мистецтва Північного Відродження та маньєризму. Зокрема, творчістю І. Босха та П. П. Брейгеля-Старшого (Мужицького), фантасмагорійна мова яких і досі здійснює значний вплив на творчість молодих художників Європи. Також на становлення і формування мистецької своєрідності почерку Євгенії Гапчинської значний вплив справило нідерландське, фламандське і голландське мистецтво XVII–XVIII століть на чолі з Франсом Халлсом і Рембрандтом ван Рейном, й окремі пошуки художників бароко-рококо інших країн Європи – Ж. Б. Греза та Т. Гейнсборо. В цілому на специфічній художньо-образній манері Є. Гапчинської позначилися звернення художниці до суміжних галузей знань – нейлдизайну, творчої роботи з пластиком, дизайну середовища, реклами, царини іміджмейкерства, артгалерейного бізнесу, реставрації, менеджменту мистецтва, маркетингу, логістичної справи тощо.

Ключові слова: художня манера творчості, Євгенія Гапчинська, Україна, початок XXI століття.

Вступ. Творчість Євгенії Гапчинської на сьогодні відома у багатьох країнах за межами України. Більшість поціновувачів її творів із цікавістю відстежують нові розробки художниці на дошках оголошень інтернету й у соціальних мережах. Наприклад, за даними Фейсбуку

визначаються цінителі в Грузії, Вірменії, Росії, Латвії, Німеччини, Польщі, Англії, Португалії, Італії, Іспанії, США і Канаді.

Нині лише в Інстаграмі на Є. Гапчинську підписані близько 100 тисяч підписників. Їх кількість дозволяє говорити про феномен «масової» затребуваності, певного «попиту» на художні твори означеної мисткині в широких колах споживачів. В епоху швидких швидкостей, інтерактиву, цифрових технологій і глобалізації творчість згаданої української художниці як ніколи актуальна, хоча головний меседж її робіт – доброта і «дитяче беззлобне сприйняття світу» в дорослому житті.

Ці постулати сьогодні цілком укладаються в філософію гламуру, стилістичної течії, яка за останні два десятиліття підкорила всю планету, заповнивши собою речовий світ у діапазоні від індустрії моди і шоу-бізнесу, до книжкової та комп'ютерної графіки, промислового і дизайну архітектурного середовища на просторах від Об'єднаних Арабських Еміратів до Росії й Америки.

Однак, у межах цієї проблематики творчість Є. Гапчинської майже не розглядалася дослідниками. Виключенням є невелика стаття О. Школьної «Інтеграція творів образотворчого мистецтва у дизайн середовища на прикладі творчості Євгенії Гапчинської» в журналі «Артпростір» (Київ, 2018) Київського університету імені Бориса Грінченка [7, с. 97–100].

Що стосується вивчення означеної теми теоретиками, то при такому значному емпіричному попиті, осмисленням процесів творчості названої художниці на сьогодні практично не займаються мистецтвознавці. І крім кількох вузьких статей російських і українських дослідників про графіку й ювелірні вироби Є. Гапчинської, протягом останніх десяти років більше нічого видано не було.

Дотичною є праця О. Позднякової «Дизайн сучасної дитячої книги як мистецтво», видана у збірнику «Гуманітарні науки. Філософія, соціологія та культурологія» (Вороніж, 2013). У ній авторка розглянула специфіку художнього оформлення перших російських інтерактивних дитячих книжок-девайсів А. і О. Дугіна, С. Румак, порівнявши їх із близькими по духу українськими розробками Є. Гапчинської. Тут О. Позднякова приділила увагу зв'язку образної складової творчості перерахованих майстрів зі спадщиною П. Брейгеля та І. Босха, окреслила звернення до пошуку форми, лінії і кольорових плям, а також шрифту і перспективи [4, с. 206–208].

Про особливості українського творчого бренду «Гапчинська», який мав представництво у Москві, писала й інша російська дослідниця книжкового ринку – О. Ро. У своїй статті «Дитяча книга і Інтернет: реальність цифрова, альтернативна та доповнена» у збірнику «Книжкова індустрія» № 1 за 2010 рік (Москва, С. 52–56), авторка намагалася охарактеризувати тенденції книжкового ринку пострадянського соціуму. В її нарисі фігурував аналіз цифрових видань дитячого книжкового асортименту і в зв'язку з цим оцінка нового продукту, пропонована різними художниками на артринку пострадянського простору [5, с. 52–56].

Розбір складових сучасних творів Є. Гапчинської був зроблений у кількох публікаціях української дослідниці Л. Аметової. Окремі роботи автора були присвячені графічному дизайну в творчості Є. Гапчинської (Київ: КНУКіМ, 2019), її інтерактивній книжковій графіці (Рівне: РДГУ, 2018) й образним складовим дизайну ювелірних виробів художниці (Київ: нарком, 2019) [1, с. 253–255; 2, с.82–86; 3, с. 114–115].

Однак, спеціальних досліджень складання індивідуального стилю художньої мови Є. Гапчинської не проводилося. Хоча на сьогодні творчість зазначеної майстрині стала національним брендом в Україні.

Вона легко впізнається, затребувана і має низку відмінних якостей, які дозволяють говорити про унікальність почерку її творця. Велика частина творів цієї ж мисткині представлена на сайті GARCHINSKA [6].

Формулювання мети статті та завдань. Мета – окреслити складові художньої мови Є. Гапчинської. Завдання – прослідкувати впливи спадщини окремих європейських художників на становлення творчої манери згаданої художниці.

Виклад основного матеріалу статті. Сьогодні завдяки Євгенії Гапчинській в Україні мистецтво вийшло на полиці магазинів. Причому в широкому діапазоні, від обгорток цукерок, конвертів, закладок для книг, марок, і ювелірного мистецтва – до косметики, чайників, парасольок, футболок і постільної білизни. У зв'язку з запотребованістю творчості художниці у широких соціальних колах і з певним комерційним успіхом такої продукції, варто розглянути складові формування її авторської манери, індивідуального стилю її художньої мови.

Є. Гапчинська росла у багатодітній родині, в якій тільки у неї однієї виявився такий талант до творчості. Батьки, помітивши здібності маленької дівчинки, після закінчення 8 класів загальноосвітньої школи у 13 років відвели її до художнього училища. Варто відзначити, що закінчивши 1992 року Харківське державне художнє училище, Є. Гапчинська на наступний рік вступила до Харківського художньо-промислового інституту.

Паралельно з роками навчання в цьому ВНЗ, де графікою вона займалася з Ю. Безруковим, а живописом з І. Чаусом, Є. Гапчинська увійшла в україно-німецької групи з 20-ти художників сучасного мистецтва під назвою «10 + 10», і по обміну рік провела, стажуючись у Нюрнберзі (Німеччина, 1996–1997 рр.). Саме тому, в її творчості опукло проступають нотки генного зв'язку з видатними майстрами пензля,

олівця і пера П. П. Брейгелем Старшим, І. Босхом, фантасмагорійні образи і постасей персонажів яких будуть популярні у всі часи.

У свою чергу поступово, ця якась «космополітичність» стала запорукою того, що полотна художниці зрозумілі більшості споживачів масової, па не елітарної культури. Хоча при цьому деякі полотна художниці закупувалися європейськими музеями, серед яких найбільш великі замовлення надходили від віденського музею «Альбертина». Паралельно Є. Гапчинська у роки навчання працювала в харківській галереї «Срібні дзвони», що дозволило їй вивчити особливості законів просування творчих робіт на ринку й специфіку створення інформаційного поля творів, які впливають на їх вартість на артринку.

Цікаво, що однією з численних професій майстрині, яку вона освоїла поряд з живописом і графікою, були маркетинг, менеджмент, і промоушн, а також логістика, які в сумі дозволили їй самостійно просувати свою продукцію у багатьох малопізнаних художниками сферах.

Так, одну з публікацій про її творчість розмістили у рекламному журналі «The Ukrainian», який супроводжував рейси пасажирських літаків за європейськими напрямками. У результаті директор «Альбертини» Альфред Вейдінгер дізнався про роботи Є. Гапчинської, оцінив її колоритний індивідуальний авторський стиль художньої мови у дещо стриманому європеїзованому ключі, і таким чином став замовником її картин [7, с. 97–100].

Взагалі після закінчення ВНЗу 2000 року, художниці довелося освоїти нейл-дизайн, будівельний бізнес, галерейну справу, реставрацію предметів старовини (переважно меблів), і в результаті переїхати з Харкова до Києва. Тут вона спочатку працювала менеджером філії іноземної компанії, далі торгувала виробами з

пластика, займалася рекламою в рекламному агентстві, працювала в Центрі сучасного мистецтва на Подолі, потім митним брокером і бралася за будь-які підробки в галузі дизайну, креативу і творчості.

Наприклад, прикрашала будівлі Нацбанку України, готелю «Дніпро» в центрі Києва, займалася оформленням свят і весіль, у процесі чого навчилася певним чином підлаштовуватися в своїй творчості під забаганки споживача, і працювати для запитів в різних цінових сегментах ринку.

У Києві її творчими побратимами стали відома художниця кераміки Н. Ісупова, а також К. Борисенко, які також частково вплинули на складання унікального діапазону творчої мови Є. Гапчинської (Рис. 1).

Рис. 1. Гапчинська Є. Ювелірні вироби зі срібла за мотивами її ж картини «Хор імені Верьовки». 2009 р.

У період з 2000 по 2002 рік склався її авторський неповторний стиль (Рис. 2), який вона самостійно допрацьовувала, вдосконалювала, як штучний інтелект, звертаючись до маркетингових стратегій і запитів кон'юнктури ринку.

У результаті в Є. Гапчинської почали купувати роботи крім відомої українсько-молдовської співачки С. Ротару, російські зірки шоу-бізнесу – балерина А. Волочкова, актор і режисер М. Михалков, далі італійський тенор Л. Паваротті (Рис. 3).

Рис. 2. Гапчинська Є. «Ніна Матвієнко», 2010 р.

Рис. 3. Гапчинська Є. «Каблучка – це означає твоє кохання...», 2011 р.

Є її роботи і в колекціях українських зірок, актриси І. Чурикової, актора О. Янковського, музиканта В. Співакова, футболіста А. Шевченка, письменника і видавця І. Малковича (київське видавництво «А-ба-ба-ла-ма-га»).

Всі напрацювання художниці в галузі іміджу і стилю, піару, менеджменту, маркетингу, реклами, логістики, брендингу, фешн-індустрії та гламуру, а також практична діяльність як оформлювача, дизайнера, реставратора, матеріалознавців, у тому числі у царині

інтерактивних сучасних технологій в діапазоні від простих девайсів до екранних медіа, дозволили їй виробити свій варіант динамічної айдентики – фірмовий девіз «Постачальник щастя №1» з фірмовим шрифтом, логотипом й іншими складовими бренд-буку і фірмового стилю (Рис. 4).

Рис. 4. Гапчинська Є. «Я вмію творити дива...», 2013 р.

В останні роки художниця, яка ігнорує громадські посади і звання, і не є офіційним членом Співки художників України, працює з великими торговельними майданчиками України, Росії, Америки. На вітчизняному ринку вона співпрацює з відомими українськими видавництвами, рекламними і піар-агентствами, великими комерційними мережами магазинів «АТБ», «Епіцентр», «Єва», «Космо», «Ашан», «ДЦ» та ін.

Висновки. По суті, працюючи в річищі сучасного «няшного», не насильницького глем-дизайну, Є. Гапчинська створила великий вузловий дизайн-центр в Україні, який працює з провідними компаніями в галузі графічного, веб-, промислового, дизайну одягу та середовища. При цьому вона екстраполює образи, знайдені в своїх авторських живописі та графіці в сферу сучасних гаджетів (від мобільних телефонів і чохлів для них), потреб сфери інтерактиву (розробляє малюнки різноманітних екранних шпалер у комп'ютерній графіці), вивчає сучасні можливості цифри і девайсів, наслідком чого стали

впроваджені розробки книжкової «оживаючої» графіки, малюнки якої при закачуванні певних програм і наведенні на них мобільних пристроїв перетворюються у 3-D формат з анімацією) та ін.

У результаті, її роботи наразі впізнавані, як творчість А. Дюрера у Німеччині, П. П. Брейгеля у Нідерландах, Г. Клімта у Відні, А. Мухи у Чехії, А. Матісса у Франції, А. Модільяні в Італії, С. Далі в Іспанії; вони стали виразним вітчизняним брендом. При чому упакування з роботами художниці сьогодні роблять не самі музеї, галереї і великі торгові концерни, а сама Є. Гапчинська, яка інспірувала знайдені нею образи крихітних добродушних малюнків штибу міні-Мони Лізи, Жизелі та просто янголят обох статей, у доросле філософськи осмислене життя, де її мармеладно-зефірні герої зайняли свою брендову нішу в системі цінностей сучасного глем-дизайну й індустрії моди на милі серцю дрібнички.

При цьому якщо окремі її станкові роботи коштують від ста тисяч доларів, то тиражовані демократичні за ціною дизайнерські речі доступні абсолютно всім. Тому нині предмети побуту, починаючи з мила і косметики в упакуванні дизайну Є. Гапчинської від торгових марок «ДЦ», «Єва», і закінчуючи чайної продукцією, цукерково-кондитерською від торгової марки «Любімов» й ювелірної лінійки «GAPCHINSKA», стали частиною модного способу життя як в Україні, так і серед закордонних поціновувачів її творчості.

Окремо художниця розробляє асортимент виробів скляного і фарфорового посуду, одягу (перш за все футболок, фартухів), постільних речей для дітей (подушки, пледи, рушники), іграшки (пазли та ін.), канцелярію для них і дорослих (блокноти, щоденники, органайзери, календарі, книжкову продукцію, зошити), пенали, шкільні рюкзаки, аксесуари для інтер'єру (годинники, шкатулки).

У перспективі всі напрацювання художниці в царині станкового мистецтва, художньо-оформлювальної діяльності та дизайну мають стати окремим дослідженням.

Література:

1. Аметова Л. (2019). Графічний дизайн у творчості Є. Гапчинської. *Дизайн-освіта як галузь креативних індустрій: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18–19 квітня 2019 р.)*, 253–255 [in Ukrainian].
2. Аметова Л.М. (2018). Інтерактивна книжкова графіка Євгенії Гапчинської. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*, 28, 82–86 [in Ukrainian].
3. Аметова Л. (2019). Образні складові дизайну ювелірних виробів Є. Гапчинської. *Культурні та мистецькі студії XXI століття: науково-практичне партнерство: матеріали міжнародного симпозиуму, присвяченого 50-річчю НАКККиМ (м. Київ, 6 червня 2019 р.)*, 114–115. [in Ukrainian].
4. Позднякова О.Л. (2013). Дизайн современной детской книги как искусство *Вестник Воронежского университета. Серия: Гуманитарные науки*, 2 (117), 207–211. [in Russian]
5. Ро О. (2010). Детская книга и Интернет: реальность цифровая, альтернативная и дополненная. *Книжная индустрия*. 2010, 1, 52–56. [in Russian].
6. GAPCHINSKA.
http://www.gapart.com/index.php?option=com_gallery2&Itemid=8&id=116&page=1. (2020, грудень 20). [in Ukrainian].
7. Shkolna O. (2018). Integration of Fine Art Works into Design of Environment on the Example of Works by Eugenia Gapchinska. *Артпростір*, 3, 97–100, 129. [in English].

References:

1. Ametova L. (2019). Hrafichniy dyzain u tvorchosti Ye. Hapchynskoi [Graphic design in the works of E. Gapchynska]. *Dyzain-osvita yak haluz kreatyvnykh industrii: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* (m. Kyiv, 18–19 kvitnia 2019 r.) [Design education as a branch of creative industries: materials of the International scientific-practical conference (Kyiv, April 18–19, 2019)], 253–255 [in Ukrainian].
2. Ametova L.M. (2018). Interaktyvna knyzhkova hrafika Yevhenii Hapchynskoi [Interactive book graphics by Yevhenia Gapchynska]. *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku* [Ukrainian culture: past, present, ways of development], no. 28, 82–86 [in Ukrainian].
3. Ametova L. (2019). Obrazni skladovi dyzainu yuvelirnykh vyrobiv Ye. Hapchynskoi [Figurative components of jewelry design by E. Gapchynska.]. *Kulturni ta mystetski studii XXI stolittia: naukovo-praktychne partnerstvo: materialy mizhnarodnoho sympoziumu, prysviachenoho 50-richchiu NAKKKiM* (m. Kyiv, 6 chervnia 2019 r.) [Cultural and artistic studies of the XXI century: scientific-practical partnership: materials of the international symposium dedicated to the 50th anniversary of NACCM (Kyiv, June 6, 2019)], 114–115. [in Ukrainian].
4. Pozdniakova O.L. (2013). Dyzain sovremennoi detskoi knyhy kak iskusstvo [Design of modern children's books as art]. *Vestnik Voronezhskoho universiteta. Seryia: Humanytarnyye nauki* [Vestnik Voronezh University. Series: Humanities], no. 2 (117), 207–211. [in Russian]
5. Ro O. (2010). Detskaia kniha i Internet: realnost tsifrovaia, alternativnaia i dopolnennaia [Children's book and the Internet: digital, alternative and augmented reality]. *Knizhnaia industriia* [Book industry]. 2010, no. 1, 52–56. [in Russian].

6. GAPCHINSKA. Retrieved from

http://www.gapart.com/index.php?option=com_gallery2&Itemid=8&id=116&page=1. (2020, December 20). [in Ukrainian].

7. Shkolna O. (2018). Integration of Fine Art Works into Design of Environment on the Example of Works by Eugenia Gapchinska. *Artprostir*, no. 3, 97–100, 129. [in English].

Citation: L. Ametova (2021). PECULIARITIES OF THE ARTISTIC LANGUAGE OF THE UKRAINIAN ARTIST YEVHENIA GAPCHYNSKA. Frankfurt. TK Meganom LLC. Paradigm of knowledge. 1(45). doi: 10.26886/2520-7474.1(45)2020.1

Copyright L. Ametova ©. 2021. This is an openaccess article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) or licensor are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.